

Valtuustoaloite kehittämisen pilotti

Kaupunginhallitus 11.10.2021 § 286

Valmistelija

talous- ja hallintojohtaja

Kaupunginvaltuusto 31.05.2021 § 39

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että allekirjoittaneet valtuutetut ovat jättäneet valtuustoaloitteen Kuntalaiset ja yrittäjät aktiivisemmin mukaan kaupungin kehittämiseen pilottikokeilulla.

Aloite kuuluu seuraavasti:

"Oriveden kaupungin päätöksenteossa on viime vuosina pyritty osallistamaan ja kuulemaan kuntalaisia ja palveluiden käyttäjiä aiempaa paremmin. Maamme hallitusohjelmassakin on kirjaus uudeltaisesta vuorovaikutuksesta ja uusien menetelmien etsimisestä ja kokeilemisestä. Orivedellä käytäntö on ollut kirjavaa eri sektoreilla. Yhteistyötä ovat myös värittäneet lukuisat eri päätöksistä, etenkin kaavoitusasioista, tehdyt valitukset.

Kuntalaisosallisuuden edistämiseksi Keskustan valtuustoryhmä esittää, että Orivedellä otetaan käyttöön vuoden mittainen pilottijakso, jonka aikana testaamme kuntalaisten mahdollisuutta kommentoida internetissä kaupungin esityslistoja kuntamme elinvoiman kannalta. Kokeiluun voidaan ottaa esimerkiksi kaupunginhallitus ja yksi lautakunta. Kokeilulla haetaan kevyempää tapaa saada kuntalaisten ja yrittäjien näkemyksiä päätöksentekijöiden tietoon elinvoimamme vahvistamiseksi. Tavoitteena on lisätä tiedolla johtamista, sillä kuntalaisilla olisi näin mahdollisuus tuoda päätöksentekoon eri näkökulmia ja myös päättäjät saavat nykyistä enemmän tietoa päätösten pohjaksi.

Pilotti voidaan toteuttaa edullisesti webropol-kyselynä, joka on kaupungin nettisivuilla esityslistojen yhteydessä. Jokainen kommentoija esittää kehitysehdotuksensa omalla nimellään, sillä järjestelmä edellyttää vahvaa tunnistautumista. Kommentti jätetään tietyn esityslistan tiettyyn pykälään. Kanava ei siis ole toiveiden tynnyri tai valitusväylä, vaan se aidosti antaa helpon tavan tuoda ajatuksensa päätöksenteossa kulloinkin päätettävistä asioista päättäjien tietoisuuteen. Kokouksen esittelijä pystyy tulostamaan koosteen kommentteista suoraan järjestelmästä, joten sen työstäminen kokousta varten ei ole mahdoton tehtävä. Toivon, että pilotti saadaan käyntiin uuden valtuustokauden alussa ja se osaltaan lisää kuntalaisten kiinnostusta yhteisiin asioihimme ja kaupunkimme tulevaisuuteen.

Orivedellä 31.5.2021
Keskustan valtuustoryhmä
Marjo Mäkinen-Aakula
Jyrki Tuomaala
Matti Koppanen
Timo Raita-aho
Heikki Salomaa
Pekka Tuhkanen"

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 28.06.2021 § 185

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus toimittaa valtuustoaloitteen elinvoimapalveluille ja johtoryhmälle valmisteltavaksi siten, että valmistelu toimitetaan kaupunginhallitukselle 30.11.2021 mennessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Kuntalain 22 §:ssä säädetään kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Sen mukaan osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja,
- selvittämällä asukkaiden ja kunnassa asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa,
- valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin,
- järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun,
- suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa,
- tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Lähdekirjallisuudessa (Harjula-Prättälä) todetaan, että osallistumisen ja vaikuttamisen muodot ja voimakkuus riippuvat mm. kunnan poliittisesta ja hallinnollisesta kulttuurista, valtuuston aloitteellisuudesta ja asukkaiden aktiivisuudesta. Suoran demokratian laajuus ja muodot jäävät valtuuston päätettäväksi. Lähdekirjallisuudessa mainitaan suoran demokratian keinoiksi mm. keskustelu- ja kuntalaisraadit, asianosaisten kuulemisen ennen päätöksentekoa sekä merkittävässä asioissa vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen, mahdollisuus palautteen antamiseen valmistelijalle henkilökohtaisesti, palvelujen käyttäjien valinta toimielimeen (esim. koulun vanhempainneuvosto) sekä asiakaspalautteen kerääminen ja erilaiset yhteissuunnitelut.

Edellä olevasta voidaan päätellä, että suoran demokratian keinoja tulee käyttää ennen asian valmistelua tai jonkin toteutetun palvelun tai hankkeen palautteen keräämiseksi. Mikäli valtuustoaloitteessa esitetty pilotti otetaan käyttöön, tarkoittaa se käytännössä sitä, että kuntalaisten kommentteja kerättäisiin jo valmiiksi esityslistalle valmistelluista asioista. Tällöin kommentteilla ei ehkä enää ole aloitteessa tarkoitettua toivottua vaikuttavuutta asian valmisteluun ja päätöksentekoon.

Oriveden kaupungilla on käytössä sähköinen palautekanava, jonka avulla voidaan ennen asian valmistelua tai sen yhteydessä kerätä asiakkoittain kuntalaisten näkemyksiä valmisteltavaan asiaan. Tällöin palaute voidaan hyödyntää asiaa valmisteltaessa ja päätösehdotusta laadittaessa. Kaupungilla on myös käytössä erilaisten vaikutusten arviointilomakkeet (esim. yritys- ja lapsivaikutusten), joilla mm. elinvoimaan liittyvää vaikuttavuutta voidaan asiakkoittain arvioida.

Vaikka sähköisellä kyselyllä saataisiin helposti kerättyä kuntalaisten näkemyksiä ja kommentteja päätettäviin asioihin, tulee kuitenkin muistaa, että kaikki kommentit pitää käydä läpi ja tarkastaa ennen julkaisemista mm. tietosuojalain näkökulmasta. Tämä osaltaan lisää hallintotyöhön liittyvää työvoiman tarvetta.

Lisäksi voidaan todeta, että kunnissa on suhteellisilla vaaleilla valitut valtuutetut, jotka edustavat kuntalaisia. Mikäli päätettäviin asioihin kerätään suorat kommentit kuntalaisilta vasta asioiden päätösvaiheessa, voidaan ehkä ajatella, että menettelyllä osaltaan vähennetään valtuutettujen edustuksellista asemaa ja merkitystä.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus Kaupunginhallitus esittää, että valtuusto päättää

1. antaa valtuustoaloitteeseen selosteosan mukaisen vastineen.
2. toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 25.10.2021 § 81
445/00.01.03.03/2021

Päätösehdotus Kaupunginhallitus esittää, että valtuusto päättää

1. antaa valtuustoaloitteeseen selosteosan mukaisen vastineen.
2. toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.
